Onderwerp : Vaststellen Visie Vesting van de toekomst Zutphen
Programma :05. Aantrekkelijke stad, met een sterke economie
Forum : Oordeelsvormend
Portefeuillehouder(s) : A. de Jonge
Inlichtingen bij : Laura van der Poel
06 22507718
L.vanderPoel@zutphen.nl

Soort bevoegdheid : Kaderstellend
Beleidsvrijheid : Ruim
Programmabegrotingswijziging : Ja

Het college van burgemeester & wethouders stelt voor:

1. De bijgaande visie "Vesting van de toekomst, ruimtelijke adaptatie in de vesting van Zutphen" vast te stellen en te hanteren als ruimtelijk kwaliteitskader voor beheer, onderhoud, initiatieven en ontwikkeling van de vestingzone.
2. Een krediet beschikbaar te stellen van € 300.000 voor de uitvoering van de visie Vesting van de toekomst.
3. De kapitaallasten 2022 (€ 12.000) te dekken uit de Poorten van de Stad en de begroting 2022 dienovereenkomstig te wijzigen (begrotingswijziging 2022-6).

Inleiding/aanleiding

We werken continue aan een duurzaam aantrekkelijke (binnen)stad voor bewoners, bezoekers en bedrijven. In het samenwerkingsprogramma *Zutphen, een prettig klimaat* hebben we in 2018 als college samen met het waterschap Rijn en IJssel uitgesproken te gaan voor beleving van vestingwerken, historische watergangen en watererfgoed én een optimalisering van het waterreservoir voor groen en water. In ons programma *Binnenstad* van Krachtig Zutphen, onderscheiden we de actielijn "Poorten van de stad" om de verbinding van de binnenstad met de omgeving te verbeteren. Eén van de verbeterdoelen is het versterken van de vestingwerken als herkenbare begrenzing van de binnenstad. We willen met deze visie de opgave op het gebied van klimaatadaptatie benaderen vanuit onze kracht: onze cultuurhistorische binnenstad.

Zowel in het Forum als in gesprekken met inwoners en organisaties is gevraagd om de visie meer uitvoeringsgericht en minder vrijblijvend te maken.

Beoogd effect

Versterken van de identiteit en aantrekkingskracht van de binnenstad én bevorderen van klimaatadaptatie in de vestingzone.

Argumenten

1.1 De historische vesting vormt een herkenbare leidende structuur.
De historie en erfgoed zijn belangrijke dragers van de ruimtelijke structuur van Zutphen. De vesting biedt kansen voor het versterken van de identiteit van locaties én de stad als geheel. De lagen van de vestingwerken begrenzen delen van de stad. Ze bieden handvatten voor herkenbaarheid en veiligheid, het "thuis" voelen.
Vanuit de historische waarden en ruimtelijke kwaliteit wordt gekeken naar actuele sociaaleconomische opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, biodiversiteit en recreatie, wonen en mobiliteit.

1.2 De samenhangende structuur van de vesting maakt de ruimtelijke ontwikkeling van de stad robuuster.
De visie geeft een samenhangend kader voor het overleg met andere overheden over opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, stedelijke ontwikkeling en economische dynamiek in de binnenstad. Via de samenhang van projecten kan beter aansluiting worden gevonden bij de schaal waarop andere overheden acteren.

1.3 De versterking van de vestingwerken draagt bij aan economische groei.
Erfgoed, groen en water hebben een economische betekenis omdat ze de waarde van vastgoed positief beïnvloeden. De vestingstructuur geeft ook handvatten voor tussengelegen gebieden. Het groen langs de stadsmuur en de grachten biedt een meerwaarde voor toerisme en recreatie. De combinatie van erfgoed, groen en water biedt een aantrekkelijk gebied om in te wonen en leven.

1.4 Versterking van de vestingwerken draagt bij aan klimaatadaptatie.
In de binnenstad van Zutphen kunnen droogte en warmte fors invloed gaan hebben op het leef- en verblijfsmilieu. De vestingwerken, de Berkel en de groene hofjes vormen de belangrijke groenstructuur rond de historische maar stenige binnenstad. We benutten de huidige vestinggrachten en waterlopen voor verkoeling en bescherming van erfgoed en vastgoed. Door deze structuur is groen (en daarmee verkoeling) nabij voor bewoners en bezoekers. De historische vesting krijgt nieuwe betekenis namelijk als verdedigingswerk tegen de gevolgen van klimaatverandering. Deze visie biedt een handvat voor ons groenstructuurbeleid, bomenbeleid en waterbeheer voor dit deel van de stad.

1.5 De visie is tot stand gekomen in samenwerking met veel deskundige en betrokken partners.
We hebben deze visie voorbereid samen met de Rijksdienst Cultureel Erfgoed, waterschap Rijn en IJssel en de provincie Gelderland. In 2017 hebben inwoners, belangengroepen en politieke partijen een blauwboek aan de gemeente Zutphen aangeboden met suggesties voor maatregelen voor verbetering van groenstructuur, watergangen en biodiversiteit.
Op basis van de concept visie Vesting van de toekomst zijn er gesprekken gevoerd met de Stichting Menno van Coehoorn, Stichting Wijnhuisfonds, de Erfgoedraad en Stichting ZutphenEnergie. Inwoners van Zutphen hebben via de gemeentelijke website reacties gegeven op de visie. Op basis van de gesprekken en reacties is de visie verder verbeterd.

2.1 Een krediet uit Poorten van de Stad kan als cofinanciering worden ingezet bij een Erfgoeddeal met de provincie Gelderland en het Rijk.
Momenteel wordt in overleg met de provincie Gelderland het project Vesting van de toekomst

ingediend voor een Erfgoeddeal met het Rijk. De Erfgoeddeal is gericht op concrete plannen waarbij versterking van historisch erfgoed wordt gekoppeld aan opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid en stedelijke ontwikkeling. We denken in aanmerking te komen voor een bijdrage van het Rijk en provincie Gelderland (ongeveer € 750.000) om de volgende projecten uit de visie te kunnen uitvoeren:
- Martinetsingel en Binnengracht (herinrichting voetpad en bomenrij en verbetering waterkwaliteit en doorstroming);
- Boompjeswal (herstraten wandelpad op de contouren van het oorspronkelijk bastion, omzoomd door nieuwe bomenrijen);
- Herinrichting Paardenwal (fietsenstalling);
- Speelplaats Genestetplein in Waterkwartier (natuurlijke speelplaats op de historische Linie van Hooff);
- Projecten in de openbare ruimte als onderdeel van Klein Vaticaan.

Kanttekeningen

1.1 Beperkte beschikbaarheid van mensen en middelen beperken de uitvoeringskracht van de visie.
De gemeente heeft beperkt middelen tot herstel van de vesting en watergangen. Ondanks deze beperking kan de visie wel degelijk worden benut bij beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Ook kleine ingrepen in de openbare ruimte kunnen nu worden opgepakt in het licht van de samenhangende visie. De visie Vesting van de toekomst is ook een ruimtelijke kader voor de beoordeling van initiatieven van derden.

Ondanks onze beperkte financiële middelen waren en zijn er heel wat projecten en activiteiten waarbij de visie handvatten biedt zoals: de opstapplaats voor de fluisterboten aan Rijkenhage, de Polsbroekpassage, Klein Vaticaan, Vispoortplein 16, vergroenen van de Houtwal tussen Vispoortgracht en Vispoortplein, herinrichting van de IJsselkade fase 2, vergroening van de Badhuisweg/Vispoortstraat en uitbreiding van fietsparkeerplaatsen langs de vesting.

1.2 De beschikbaarheid van water in niet vanzelfsprekend.
Het Zutphense watersysteem en de beschikbare hoeveelheid water zit momenteel tegen de onderkant van goed beheer en wordt met grotere droogteperioden in de toekomst kwetsbaar. Afhankelijk van de beschikbaarheid van water kan het water in de grachten watervoerend en robuust zijn. De toevoer en stroming van water is onderwerp van overleg met het waterschap Rijn en IJssel. De belangen van water in de vesting zijn met deze visie in beeld en kunnen worden betrokken bij de te maken afwegingen voor de toekomstige waterkwaliteit en kwantiteit in Zutphen.

Communicatie/Vervolgtraject/Uitvoering

De concept visie is op 27 oktober 2020 besproken in het Forum. Via perspublicaties en de gemeentelijke website zijn inwoners uitgenodigd om te reageren op de concept visie. Er was overleg met een aantal deskundige organisaties. Na vaststelling van deze visie door de raad wordt deze op de gebruikelijke wijze bekendgemaakt.

Begin januari 2022 is/wordt een projectvoorstel aangeboden aan het Rijk in het kader van de Erfgoeddeal.

Rapportage/evaluatie

Via de bestuursrapportages informeren we u over de voortgang van de uitvoering van de visie Vesting van de toekomst. We doen dat binnen hoofdstuk 5 Aantrekkelijke stad, met een sterke economie.

Financiën

Na gesprekken met de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en de provincie Gelderland zien we kansen voor een Erfgoeddeal op basis van de Visie Vesting van de toekomst. De gemeente zelf moet dan ook een deel financieren.
De gemeentelijke investering is geraamd op € 300.000 (exclusief btw). De kapitaallasten van 2022 bedragen € 12.000 bij een afschrijving in 25 jaar. De kapitaallasten van de investering in Poorten van de stad van € 1.460.000 zijn opgenomen in de meerjarenbegroting 2022 - 2025. Het restantkrediet minus de investering in de Vesting van de toekomst is dan € 1.160.000.

Bijlagen

1. Visie Vesting van de toekomst, ruimtelijke adaptatie in de vesting van Zutphen
2. Weergave van overleg en reacties over de concept Visie Vesting van de toekomst
3. Overzichtskaart onderscheiden projecten Visie Vesting van de toekomst

Ontwerp

Bijlagen

Griffienummer : 2021-0137

gelet op artikel 108 van de Gemeentewet;

Besluit :

1. De bijgaande visie "Vesting van de toekomst, ruimtelijke adaptatie in de vesting van Zutphen" vast te stellen en te hanteren als ruimtelijk kwaliteitskader voor beheer, onderhoud, initiatieven en ontwikkeling van de vestingzone.
2. Een krediet beschikbaar te stellen van € 300.000 voor de uitvoering van de visie Vesting van de toekomst.
3. De kapitaallasten 2022 (€ 12.000) te dekken uit de Poorten van de Stad en de begroting 2022 dienovereenkomstig te wijzigen (begrotingswijziging 2022-6).

Behandeld in

17-01-2022 Forum
31-01-2022 Raad
24-01-2022 Forum